

Ärendenummer
TRV 2022/52069
Motpartens ärendenummer
TSF 2017-149

Dokumentdatum
2022-05-27

Beslutat av
Lennart Kalander

Mottagare
Transportstyrelsen

Kopia till
Diariet
Webb- och projektstöd och
Ärendeberedning

Trafikverkets remissyttrande om Transportstyrelsens omremiss av förslag till nytryck av Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2017:88) om lotsning

Lotsning är i många fall en värdeskapande förutsättning för sjöfarten. En högfunktionell och konkurrenskraftig sjöfart är en förutsättning för att transportköpare, men också i någon mån resenärer, ska använda sig av vattenvägen för att möta sina logistiska behov. Lotsning är en möjliggörare för effektiv, men också säker, sjöfart och ofta avgörande för dess konkurrenskraft.

Sammantaget ser Trafikverket positivt på det remitterade materialet och önskar se det infört med ambitionen att göra nödvändiga justeringar för ökad måluppfyllelse framgent. Transportstyrelsens justeringar kan, generellt sett, leda till ökade möjligheter att nyttja undantag i lotsled utan negativa säkerhetsmässiga konsekvenser. Justeringarna avseende lotsdispens är välkomna då förenklingar görs i hur man kan få dispens men med säkerhet som någon form av randvillkor.

Trafikverkets bedömning

Trafikverket har bedömt remissen utifrån det uppdrag som Trafikverket har om att ansvara för den långsiktiga infrastrukturplaneringen för alla trafikslag. Trafikverket arbetar bland annat för bättre förutsättningarna att transportera gods med sjöfart med målet att en större andel av det framtida transportarbetet kan gå via sjöfarten. Påverkan på Trafikverkets ansvarsområde kopplat till infrastruktur av föreslagna justeringar bedöms sammantaget vara begränsade.

Trafikverket uppskattar de gedigna konsekvensutredningar som Transportstyrelsen gjort och bilagt remissen. Transportstyrelsen har där beskrivit tänkbara effekter för olika aktörer på ett bra sätt i sin analys.

Ärendenummer
TRV 2022/52069
Motpartens ärendenummer
TSF 2017-149

Dokumentdatum
2022-05-27

Konfidentialitetsnivå

Beslutat av
Lennart Kalander

Generell lotsplikt

Transportstyrelsen skapar i och med förslaget ett tydligare system för lotsplikt med en enhetlig gräns som gäller i Sveriges samtliga lotsleder, med undantag för Trollhätte kanal. Denna så kallade generella lotsplikten kombineras med ett tydligare system för lotsdispens genom att renodla de olika typerna av lotsdispens som förekommer i dag. Ledanknuten lotsdispens och generell lotsdispens kommer i och med lotsningsföreskrifternas ikraftträdande att kallas för lotsdispens. Den skärpning som detta innebär kan i viss mån driva kostnader för rederier och transportköpare men förväntas samtidigt bidra till ökad sjösäkerhet vilket har positiva ekonomiska uppsidor även för rederier/transportköpare.

Trafikverket är positiva till att systemet för lotsplikt stärks och förtydligas och konstaterar samtidigt att systemet med generell lotsdispens föreslås tas bort.

Dispens

Sjöfart är ett säkert trafikslag med få allvarliga olyckor. Att säkerheten med förslaget system där kontinuitet belönas bedöms ökas ytterligare är bra och viktigt för att nå ett än mer hållbart sjötransportsystem.

Syftet med en dispensmöjlighet är att säkra framkomligheten utan att fartyget behöver spendera omotiverat lång tid på att invänta lots. Dispensen kan därmed minska kostnaden för transporten, öka dess reliabilitet och reducera transporttiden. Dispens kan därmed stärka sjöfartslösningens relativa konkurrenskraft gentemot landbaserade transportalternativ. Trafikverket menar att det, i dispensövervägandet, är viktigt att ta höjd för fartygskaraktäristika inkl. teknisk utrustning, de yttre omständigheterna avseende farled och väder och besättningens kompetens och erfarenhet av fartyget och när man överväger dispens från regelverket. Om den sammanlagda bedömningen är att dispens från lotsreglerna ska ges bör detta kunna erbjudas på liknande sätt som man gör i t ex Norge med hänsyn tagen till faktiska omständigheter avseende bl a väder, trafik, fartyg och erfarenhet.

Trafikverket förstår anledningen till att Transportstyrelsen vill vi införa en generell lotspliktsgräns i alla lotsleder för fartyg med minst 70 meters längd eller minst 20 meters bredd men oroas samtidigt över sänkningen.

Anledningen till oron är det utbudsunderskott som råder inom lotsområdet. Med en sänkt gräns kommer efterfrågan att stiga vilket måste kompenseras på utbudssidan för att sjöfartens samlade attraktivitet som trafikslag inte ska minska. Även i detta fall bör dispensförfarande nyttjas. En förutsättning för denna typ av förfarande presenteras, som Trafikverket uppfattar det, i det riskvärde man sätter på farlederna.

Ärendenummer
TRV 2022/52069
Motpartens ärendenummer
TSF 2017-149

Dokumentdatum
2022-05-27

Konfidentialitetsnivå

Beslutat av
Lennart Kalander

Trafikverket ställer sig undrande till den snäva tidsbegränsningen om att en lotsdispens maximalt får användas i sex timmar under en 12-timmarsperiod. Detta torde inte minst kunna ha negativ inverkan på Vänertrafiken.

Överflyttning

Det är bra om sjöfartens konkurrenskraft kan stärkas som en följd av förslaget så att den kustnära sjöfarten ökar. Det ligger i linje med de breda politiska ambitionerna såväl nationellt som internationellt. Trafikverket vill dock stryka under att man inte ska ha någon övertro överflyttningseffekten av förslaget. Lotsavgifter och regelverk kring lotsning är en pusselbit i det intermodala pusslet men många pusselbitar finns som bl a kopplar till effektivitet och relativa kostnadsförändringar (i parametrar som lönekostnader, drivmedelspriser men också olika stödformer). Därmed inte sagt att lotsavgifterna och de minskade administrativa pålagan som Transportstyrelsen ser som en möjlighet inte är välkomna eller viktiga i sammanhanget. Samtidigt finns det delar i förslaget såsom borttagande av generell lotsdispens och möjligheten att använda lotsdispens som, säkerligen välmotiverat av t ex säkerhetsskäl, motverkar sjöfartens attraktivitet i specifika fall.

Implementera och justera

En modernisering av lotsreglerna är välkommen och att ta höjd för mer riskbaserade lotspliktsregler är tveklöst rätt väg att gå. Trafikverket är positiva till att Transportstyrelsens nu kommit så långt att man återremitterat förslaget om ändring av lotsföreskrifterna. Att reglerna för lotsplikt moderniseras och en mer nyanserad riskbaserad prövning av ansökningar om lotsdispens införs är välkommet. Att man i praktiken går i riktning mot ett system som kännetecknas av en "user pay-princip" ter sig lämpligt. Trafikverket har lång och god erfarenhet av att arbeta med systemstöd och dispensförfarande inom vägsidan som bidrar till effektivitet i processen och den administrativa hanteringen för de olika parterna.

Trafikverket menar att det är viktigt att föreskrifterna och de allmänna råden om lotsning implementeras i närtid. Samtidigt behöver man säkerställa ett mer flexibelt och snabbfotat system för justeringar i regelverket i framtiden vilket vi uppfattar att Transportstyrelsen öppnar för i det remitterade materialet. Trafikverket tar inte ställning till hur en sådan justering skulle kunna gå till men konstaterar att branschen, vid den tidigare remissen (hösten 2020), uppmanade till bildandet permanent revideringsgrupp. I tider av snabb teknisk utveckling och implementering av fartygens stödsystem som leder till en mer hållbar sjöfart är det viktigt att regelverk och förutsättningar

Ärendenummer
TRV 2022/52069
Motpartens ärendenummer
TSF 2017-149

Dokumentdatum
2022-05-27

Konfidentialitetsnivå

Beslutat av
Lennart Kalander

främjar utveckling och inte utgör ett hinder. Detta gäller oavsett om systemen sitter ombord, iland eller i ”molnet”. Ökad sjötrafik och det faktum att sjötrafikens sammansättning förändras över tid gör också att regelverkets framtida konsekvenser svåra att förutse. Detta ställer krav på ett långsiktigt stabilt regelverk samtidigt som det inte får vara cementerande. Det är viktigt att en kontinuerlig utvärdering och eventuell justering sker med jämna intervall och tar höjd för erfarenheter och förändrade förutsättningar.

Beslut i detta ärende har fattats av chef Nationell Planering Lennart Kalander, PLnp. Fördragande har varit Strategisk Planerare Rikard Engström, PLnpp. Samråd har skett med Marielle Svan, Strategisk Planerare PLnpp.

Med vänlig hälsning
Lennart Kalander

Dokumentegenskaper, Ärendenummer TRV 2022/52069, Motpartens ärendenummer TSF 2017-149, Dokumentdatum 2022-05-27, Beslutat av Lennart Kalander Dokumenttyp BESLUT